

دائرة مخصوصه

درسعادته باب عالی جوارنده

محل اداره :

مشرط القلم

۱۳۲۶

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جديده مع المنويته
قبول اوليود

درج ايديله ين آثار اعاده اوليود

دينه، فلسفه، علوم، حقوق، ادبيات و سياسيات و باظافه كرك سياسي و كرك اجتماعي و مدني احوال و مشوره اسلاميه و در بحث ايد و هفته در نشر اوليود.

آبونه بدلي

سنه لكی

التي آيلغی

ممالك عثمانیه ایچون	۸۰	۴۰	غروش
روسیه	»	۶۰۰	۳۰۰ روبله
سائر ممالك اجنبيه	»	۱۷	۹ فرانق

صاحب و مؤسسلری :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

درسعادته نسخه سی ♦ ♦ پارمدر

قیرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

اوچنچی جلد

۳۰ محرم ۳۲۸ پنجشنبه ۲۸ کانون ثانی ۳۲۵

عدد : ۷۵

مفصل ردیه لر مدافعہ لر قلمہ آئنی . بوضورتہ ملیتمزہ لایق اولدینی
برشرقی ویرمکہ چالیشملی یز .

ایشته بوتون بونلری نشر ایدہ جک اک کوزل واک برنجی واسطہ
صراط مستقیم ، بنجه يك محترم ومعزز طانیديغ اومؤسسلى در . انشاء الله
بونلری هیچ برزمان پیش دقتلرندن دور ایتزلر و بوتون بوخصوصات
ایچون صراط مستقیملری تزیین ایدرلر .

ایشته مناسترلی اسماعیل حق افندی حضرتلری طریق مجاهدده
ایلك خطوه یی آتدیلر . اوده مشلی م . رفیق بککده بحق شایان دقت
خطابی بنی مسرور ایلدی .

نه وقت علمای کرامز السنه اجنبیه تحصیل ایدرلر ، نه وقت
فنونک کافه سنه آزچوق آشنا اولورلر ایسه ، نه زمان فندن توحش
یرینه بویوک برسائق اولورلر ایسه اوزمان اکلایه جغم که بوملت آرتق
تربیه ملیه واجتماعیه سنی غائب ایتیمه جکدر . اوزمان اکلایه جغم که علمامز
بحق ورثه الانبیا ایش . بونی آنحق زمان کوستره جکدر . کتبخانه ملیمز
نه زمان بر چوق مدافعہ لرله طولارسه اوزمان موجودیت ملیه مزى
کو کسی کره کره بر اوروپالی یه سویلکه قالقیشه جغم .

منتسبین فندن

واصف

(مجتهدلر) یتشدیرلم

مترجمی : ع . ف . صلاح

اجتهاد لفتده جهد و مشقتی تحمل معناسنه در ، اصطلاحده
احکام شرعیه فرعیه یی دلائلندن استنباطه ایچون بذل مقدرت ایتمکدن
عبارت اولغله مجتهد ؛ اواحکامی استنباط مقتدر اوله بیله جک درجه ده
صاحب ملکه اولان ذاته اطلاق اولنور .

عمر بن الخطاب افندمز حضرتلرینک ابی موسی الاشعری یه
(الفهم الفهم عندما یتلجج فی صدرک مما یمبلغ فی کتاب الله ولاسنه
النبي صلی الله علیه وسلم) قول عالیرله توصیه وقصد ایتدکلری اجتهاددر .
یعنی برمسلمه برامر دینی حادث اولدقده اولاکتاب الله ثانیاً سننه
اتباع ایدیلور واول مسئله حقنده کتاب ایله سننده برصراحتہ
دسترس اولنهمینجه اجتهاد اولنور . بوحاله نظراً اجتهاد اسلامیتک
هرمسلمه تحمیل ایتدیکی برفریضه در . فقط ارباب اصوله وفقهای کرامه
معلوم اولدینی اوزره فرض قلنان بعض تکالیف شرعیه عجزک تحقیقی
حائده ساقط اوله جفندن وشرائط اجتهادی جمع واعاطه دن علمای
زمانه عاجز بولندیغندن ضرورت عجزه بناءً بوفرض قطعی ده ساقط
اولمشدر .

صدر اسلامده اکثر علما شرائط اجتهادی حائز اولوب عوام
ایسه انلری تقلید ایدرلردی . فقط صکرده دن شرائط اجتهاد تیسر
نمای حصول اولماغه باشلامش اولدیغندن مسلمینک کافه سی عامه
منزله سنه تنزل ایدرک تقلید ایله مکلف اولدیلر .

بوادعا موافق نفس الامر دکدر . بزجه تقلیدک ، باب اجتهادک
سدیله عقلی تعطیل ایتمک اسبابی ایکیدر :

(۱) قرون وسطاده کی علمانک مغایرت فکریه لریدر . چونکه
علمادن برینک برمسئله ده احکام وشرائطنه توفیقاً واقع اولان اجتهادنده
دیگرلری - علماً دها دون مرتبه ده اولدقلری حالده بیله - محضاً
تقلیدومتابعی عزت نفس ووقارلرینه یدیره مدکلرندن معارض کسلمش
وبوضورتله لغت عربیه ده ملکه سی اولیان برطاقم اعاجم بوزمریه
التحساق ایدرک احراز ایدمه مدکلری اومرتبه قصوا اربابنه ، ارباب
اجتهاده تطاول ایتمکه باشلامش اولدقلرندن باب اجتهادی سددن احسن
بروسیه بولنه مامشدی .

اول زمانلرده اکثر دول اسلامیه نک لسان عربی ایله متکلم
اولمه ملری سببیه اجتهاده لایق اولدینی مرتبه اهمیت ویرلیور وباب
اجتهادک سندنه بر فوق العاده ک کورولموردی .

(۲) برسیاست جاهلاندر . بوسیاستک روحی و مروجلری
اووقتکی یعنی درتیوز تاریخ هجریسی حدودینه طوغری ظهور ایدن
ملوک اسلامیه نک استبدادیدر . بوسیاستده دین ، احکام دین ارامه ملیدر ،
زیرا برمستبدک ارزوسی ، میلی ، بلکه ده منفعتی بوبابده عامل یکنه در
باب اجتهاد کشاده بولندقچه حاکمیت مطلقه یه نائل اوله میه جقلرینی ،
اصول ونصوص قطعیه دن احکام و تعالیم شرعیه استنباط ایدرک جمهورى
الزام ودینه ، احکام دینه منقاد ایدہ جک مجتهدلر بولندقچه وقت وقت
اول احکام دینه و تعالیم شرعیه یه انقیاد و متابعت مجبوریتیه مستبدانه
حکمران اوله میان اوملوک مستبده ؛ علمای جاهله نک معارضه واقواللریله
نورینی اطفا ایتمش اولدقلری باب اجتهادی اللریله بسبتون قبادیلر .

اجتهاد برسراج هدایت ورباب نور ورحمت در .

حضرت عمرک ابو موسی الاشعری یه خطابى وبوندن دها صریح
اوله رق رسالتما ب افندمزک حضرت معاذه اولان قول معروف
ومشهورى بزم ایچون بر دلیل کافیدر .

اجتهادک مسلمینه فرض اولمسی برامر قطعی اولوب بونده اختلاف
یوقدر . اصل اختلاف عجزک تحقیقنه مبنی بوفرضک سقوط ایدوب
ایتمه مسنده در . بوراسنی کلامق ایچون اولاشرائط اجتهادی اکلایه لم که
اونلرده درتدر :

(۱) معانی واقسامیه برابر علم کتابه وقوف

(۲) متن وسندیله برابر علم سنتی بیلمک

(۳) علم موارد اجماعی »

(۴) وجوه قیاسی »

شمدی هیچ برعصرک بوشرائطی حائز مجتهدلردن خالی قالمدیغنی
معارضلرمزه سویله جک اولورسه ق همان وادی انکاره صاپارلر باعث
اسفمزدرکه حضرت عثمانک شهادتی زمانندن برو اسلاملر بوکی
اختلافانده مدار استناد اوله جق قوتی ، تضامن دینی ایچون ضروری
اولان اوقوه کبرانی غائب ایدرک بوضورتله بردور اختلافه کیرمش
اولدیلر ، اوجامع دینه اوجمیات علمیه نرده قالدی ؟

یعنی تفسیر و حدیث؛ ذهن‌ری تنویر و نحو، لغت، بلاغت، فقه، منطق، کلام کی دیگر علوم و فنونه متعلق مسائلی تذکیر ایتدیکچون تفسیر و حدیث او قویانلر علوم سائرہ فی قواعدینہ تطبیقہ ملکہ پیدا ایدرک دها بصیر و (راسخ فی العلم) اولورلر. جوانی ویرر.

بوکا نظر آ تفسیر و حدیثه دائر مدونات دینزی بزه اکلته جق کتب علمیه دکل بر طاقم تطبیقات کتابلری دیمکدر.

مع هذا تفسیر و حدیث بحثی بر طرفه براقلم علم اصوله نه دیه لم یا؟ نه دن اونک تحصیلیه بو قدر مدت انعام نفس واضاعه عمر ایتدک. برده (علم اصولک ثمره و غایتی سعادت دینیہ و دینویہ بی احراز ایدہ بیلیمک ایچون طاقت بشریه دائره سندن احکام ربانیہ بی معرفدن عبارتدر) دیورسکیز او حالده عمر مزی صرف ایله او کز ندیکمز بو علمک بیان ایتدیککیز بو ثمره سنه و اصل، اوت سمادت دینیہ و دینویہ نائل اولمق ایچون طاقت مزی بذل ایله احکام ربانیہ بی او کز نمک نه دن ترک ایتیمورسکیز؟ هیچ شبهه ایتیمورز که استاذک جوابی مدید بر سکوت اوله جقدر.

بوصورتله علم اصول او یله براغاجه بکزر که علماً امت و فلاسفه فقها بر طاقم مشکلات اقتحام ایدرک اونک غرس و تمهیه سیله او غراشمش اولدقلری حالده میوملری ادراک ایدنجه اقتطاف ایتیمکیز دیمشلدرد. نیچون او میوملری انقطاط ایتیمه لم؟ او ثمرلری اقتطاف ایتیمه جکسه ک نه دن بزده سزده فائده سی اولیان ایشلرله هم بزى هم کندیکیزی یوردیکیز؟

حاصلی کلام اجتهاده ممانعت ایدنلر زمان حاضرده شرائط اجتهادی حائر کسه بولمدیغنی ادعا ایدہ بیورلر ایسه مسلمینک آرتق اجتهاد و سائلنه دسترس و قواعد اصولیه بی تطبیقه مقتدر قیله جق درجه ده بر تحصیل کورمک اقتدارندن محروم اولدقلرینی سوبلیه مازلر.

امت اسلامییه تقدیم اوله جق اک بیوک واک فائده لی خدمت محافل دینیہ و مدارس علمیه مزه بو صورت و اصول تحصیلی تأسیسه چالشمقندن عبارت بولنه جق و بوده علوم تقلیدیہ نک طریقت معهوده اوزره تحصیلندن دها قولای اولاجقدر. هیمز کور یورز که علوم تقلیدیہ بی تحصیل ایدنلر بتون عمرلرینی بو اوغورده صرف ایتدکلیری حالده - پک آزى مستثنا اولمق ارزره - بر فائده قطیسه الله ایدمه مشلدرد. بر چوقلری ده علمای تقلیده علما اطلاقنی جائز کورمدکلیری کی علوم تقلیدیہ نک کلام ایچنده کلام و اوهام ایچنده اوهامدن بشقه بر شیء مفید اولدقلرینی سوبلیور و علماً تقلیددن منور الفکر اولانلر هیچ شبهه یوق که علوم سائرہ فی ده تحصیل ایدنلردر دیورلر. علوم تقلیدیہ امت اسلامییه بو جدالکاه حیائده دیگر اقوامه و ملل سائرہ قارشو غایت خرج و خطرناک بر موقعده طور دیردی: اوت اسلافک، متقدمین فقهانک کورمدکلیری بر طاقم طرق و شرکت تجاریه تأسس، معاملات ناس تبدل، و بر طاقم احوال تجدد ایتیمش و متقدمینک اجتهاد و تقریر ایتدکلیری احکامک تطبیقی کسب عسرت ایتشدرد.

ایشته بونک ایچوندر که فریضه اجتهادک سقوطی بختنده معارضلر مزه ملایمت و مماشات ایدرک بو بحثی مختصر کچمکه برابر بر سوال ایرادنن واز کچمه میز:

صویک فقدانیه مبنی فرض وضو ساقط اولورسه ده طول مدت تیمم ایله اداء صلات ایتک، و صورتخریسنه سعی ایلمه مک جائز اولورمی؟ اله جغمز جواب هیچ شبهه یوقدر که جائز دکلدرد. خصوصیه صویک بولمسی احتمالی موجود اولورسه. بناء علیه بز دیرز که مجموع امته نسبتله فریضه اجتهاد شرائط لازمه بی حائز ذواتک عدم وجودینه بناء - ساقط اولمش فرض ایدلم. فقط اولاد مزی مرتبه قصوای معرفته ایصال ایده جک، بو حال عطالت و درجه انحطاطدن یواش یواش قورتاره بیله جک بر تعلیم جدییه. ظهور قیلمق و جوبی بدیداردرد. ایشته بوسایه ده در که تدریجاً وقوع بوله جق تعالی و تکامل ایله بو عصرده اولمازسه هر حالده کله جک عصرده شرائط اجتهادی حائر و اجتهاده قادر، اوت ارتق او فریضه مقدسه بی ایفا ایدہ بیله جک آدملر مزی یتیشیر. یتشجده کند مزی مجبوریت تقلیددن، عقل مزی ده حال معطلیتدن قورتامش اولورز. حقا که بز مسلملر اجتهاده مقتدر دکلسه ک مرتبه اجتهاده وصول و سائلنه مالکیز.

مجتهد اوله بیلیمک ایچون بالاده بیان اولنان شرائط اربعه بی بز بشقه بر اسلوب ایله اوچ شیده حصر ایدہ بیورلر.

(۱) لغت، عربییه بی، السنه طلابه حاکم و عقل و مفکره لرینه راسخ اوله جق بر تعلیم صحیح و جدی ایله او کز نمک.

(۲) قرآن کریم ایله صحیح سنتی و اعمال سالفین ایله نشأت اسلامک تاریخی - وهم و تأویل و تردید ایله دوچار تزلزل اولیه جق درجه ده - بیامک

(۳) صفاء نفس، اخلاص قلب، طهارت خلق، استعداد فطرت. اکر بو اوچ شیئی احاطه ایدہ بیله جک بر نسلك یتشمسندن مأیوس اوله جق اولورسه ق کند مزی حیوانات عجمانزله سنه ایندیرمش و بز م دین مقدس مز ایله ملت اسلامییه مزه ممت ایله حکم ایتیمش اولورز.

اگر اولاد مزی بو مرتبه کاله ایصال ایدہ بیلیمک ایچون علوم مستحذنه دن استعانه ایتک طریق بز ایچون لابد ایسه ایشته (فن اصول) .. فقط هرشیدن اول اجتهاد و استنباطه یاردم ایچون فهم و احاطه سی قولای، امثالیه سی کثیر عملی رساله لر تألیفنه، قواعد علمیه بی عملاً تطبیقه چالشملی بز.

بز معشر طلاب مسلمینک اک بیوک و ناقابل تحمل مصیبتلر مز. دندر که فن تفسیر و حدیثی، علم اصولی شروح و حواشیه تدرس و بوبابده کی تحقیقات و تدقیقات ایله عمر مزی اضاعه ایتدیکمز حالده او کتابلر مؤلفلرینک اکلادقلرینی بشقه بر صورتله آ کلامقندن ویا بر رأی بشقه درلو کوره کدن ممنوع اوله لم.

او حالده اول آیات کریمه و احادیث شریفه ایله، مسائل اصولیه ایله بزى نه دن بوقدر اشغال ایتدیکیز؟ سوالی استاذ مزه صورده جق اولورسه ق تفسیر، حدیث او قومق خیر و برکتی ایراث و قلبه نورانیت القا ایدر جوانی الورز. اکر استاذ مز دها فطین و داهی ایسه بونلر

نکات سوائی ، احکام رکاز ، رقیق و مکاتب ایله نکاحلرینه متعلق احکام ؛ حدود شرعیه ، زنايه شهادت ، قطع طریق ، جهاد ، ارتداد احکامی ، ربا ، صرف احکامی ، جنایات و دیات مسائلی نروده قالدی ؟ بو انقلاب عظیم و تبدل کلییه بر نظر لایقیدی ایله باقرق و او موزلری سیلکدرك (لاحول ولا قوة الا بالله) دیمك و بو صورتله مهمل بر کومه انساندن عبارت قالمقی ؟ یوقسه (تحدنون و یحدث لکم) قول مأثورینه مراعاة و (یا ایها الذین آمنوا قوا انفسکم) قول شریفندن اعماطاً حادثات و تجدیدات واقعیه بر نظر حکیمانه و مدققانه ایله باقرق بعض احکامی بر دلیل و حجتہ ابتناء ترك و واقعات حادثه بی مقتضیات زمان و مصالحته کوره اصول و قواعد شریعتیه تطبیق ایتمکی مقتضای دین و ورعدر ؟

برده صورارز ای استاذ فقاہتسمات !

سز هم فلان امام فلانجه کتابنده شویله دیمش و تلمیذی فلانجه ذاتده حاشیه سنده بویله تحقیق ایتمش دیور همده اوامامک اجتہادینه و تلمیذی اولان شیخکزک تحقیقاتنه مغایر بر طاقم ایشلرله مثلاً محاکم و مجلسده ، بر طاقم شرکت اقتصادیه و سائر خصوصیات دنیویه ایله اشتغال ایدیورسکمز . عجبا بو حال نه دن ایلرو کلیور ؟ هیچ شبه یوق که کتب عتیقه ده زمان تالیفلری الجا آتیه تابع اوله رق مندرج احکام فرعیه نك تطبیقی امکانسزلغندن نشأت ایدیور . چونکه مرور زمان ایله طبائع انسانیه تغیر ایتمش ، تألیف اولندقلری زمانده یعنی ادوار و اعصار سالفده محدث ایتمین بر طاقم واقعات و حادثات ظهور ایلشدر .

ازمانک تغیریه احکامک تغیری انکار اولنه میه جنی اساسی دخی قواعد شرعیه من ایجاباتندندر .

معاملات ناسه تعلق ایدن بوواقعات و خصوصیات حادثه تجاریده مدار عمل و حکم اوله حق بر طاقم احکام شرعیه بی دلائل دینییه مزدن استنباط ایتمزسه ک او وقت بو معاملات حقنده نه شرعشریفه موافق بر حکم ویره بیلورز ، نه ده بو اعمالدن حاصل اوله حق نمایه ، قزانجه بک واسع و ساحتکار اولان شریعت غرامزه نظراً - حلال دیه بیلورز . علماء متقدمین علم اصولک ثمره سنی استنباط احکام اوله رق کوستردکلری حالده متأخرین فقها منراستنباط احکامه جواز ویرمیور . فقط زمان اسلافده محدث ایتمه مش بر مسئله حقنده کی حکم شرعی صوریه حق اولسه جواب بولنه میور . محیب بو توقف و عجزیله صانکه شریعت غرآنک اولبابده بر حکمی اختوا ایدمه میه جک بر درجه ده ضیق اولدیغنی سویلیور . و او مسئله نك سائللرك ارزولرینه و یا اوروا قانونلرینه نظراً حل و تسویه ایدلمسنی واجب قیلیور .

ایشته اسلامیه بوندن بیسوک تحقیر ، شریعت غرایه ، صاحب شریعت قارشو بوندن بیوک کفران نعمت اولور می ؟

یوقسه ادیانک آخری و جمع ازمان و اعصارده احتیاجات بشریه نك کافه سنی جامع و ضامن اولان دین جلیلمز طور و رایکن اومسائلی حل ایچون بشقه بر دینک صحائف احکامنی می قاریشدیره لم .

دیگر متشرعلرك ، قانون واضعلرینك عقلاً بزدن ده یا متفوق

و حکماً ده ا صحیح اولدقلرینه ذاهب اوله لمده نفسمزی حجر و نعمت الهیه اولان عقلمزی تعطیمی ایدلم ؟
بخشایش ربانی اولان دین و عقلی اماته و نورلرینی اطفا ایدوبده بونک عنده موجب ثواب و نزد الهیه وصول ایچون یکانه طریق اولدیغنی نضل ادعا ایدرز .

ایشته بو مسئله قارشوسنده لال و مبہوت قاله حق و لزومسز حدت و شدت کوسترمه جک اولان معارضلری محرر مقاله انصافه دعوت ایدر . وانکده معاصرین فقها ایچون دکل امت مستقبله اسلامیه ایچون طریق اجتہادک لزوم تمهیدنی تصدیق ایدرک استنباط واجتہاده مقتدر قیله حق بر تعلیم جدیدنک تأسیسنه سعی و غیرت ایتلرینی تکلیف ایلر .

المغربی

(جیش العسره) ناصیل تجهیز ایدیلدی ؟

مدینه طیبه ، هجرتکاه فخر المرسلین و رشک انداز سپهر برین اولمادن اول اوراده شهر شهیرک اهالی قدیمه سندن اولان و حضرت مولانا طرفندن :

دو قبیله اوس خزرچ نام داشت
یک ز دیگر جان خون آشام داشت

بیتیلہ تعریف بویورولان (اوس) و (خزرچ) قبیله لری بولونویوردی . وقتا که او بلده کزین ، دارالقرار خاتم النبیین اولمق شرفنی قازاندی ؛ یکدیگرینک قانی ایچه جک قدر وحشیانه بر حرص انتقام بسله یین بو ایکی قبیله افرادی اراسنده کی منافرت و نفاق ، ناشرتوحید و آمر اتحاد اولان پیغمبر صاحب رشادک فیض ارشادیه دیندارانه بر مظاهرت و اتفاقه تبدل ایتدی .

شو اتفاق دیندارانه و اتحاد مظاهر تکرانه سوبقه هان طرفه العین دینه بیله جک بر زمانده حجازک وحشی چوللرندن آوازه اشراک احما و ایصسر طاغلرنده کلمه الله اعلا ایدیلدی :

افرادی معدود و دائرہ سی سور مدینه ایله محدود بولونان دین اسلام بو سایه ده اقطار جزیره العربیه انتشار ایلدی . اقل قلیل اولان متحد موحدلرک (کأنهم بنیان مرصوص) وضعنده یکدلانه حرکتلرندن (تحسبهم جمیعاً و قلوبهم شتی) تفرقه سندن قورتولامایان قبائل مشرکه فرقه لری داغیلماقدن باشقه چاره بولامادیلر .

اهل اسلام ، قایچلریله رؤس ابدانی دکل ، رؤسای طغیانی کسیدی ؛ اوقلریله صدورناسی دکل ، مقام و سواسی دهلدی ؛ مزراقلریله قایلردن قان دکل ، قلیله ایمان ایتدی .

نور سحر کبی یوکسه لن و یوکسه لکجه اطراف و آفاقی پارلاتان دین مبین ، لمعات فیضا فیضیه یدی سکمز سنه ظرفنده خیره ساز مشرکین اولدی . پردانه منشان ازل ، اونور تابانک اطرافنه قوشو- شدی ، شب پرہ طبعان تقدیر ایسه وحشت انکیز و ظلمت آمیز پرلره صاووشدی .

دوقوزنجی سال هجرتینک رجبی ایدی که موسمک یاز اولماسی